

---

Aandachtsgebied: Leefomgeving  
Team Beheer  
E-mailadres: D.vanRiel@barneveld.nl  
Telefoonnummer: 06 300 82 987

Raadsvoorstel nr. 4371  
Barneveld, 2 december 2025  
Portefeuillehouder: M.H.J. Pluimers-Foeken

---

Onderwerp: Bomenbeleidsplan inclusief scenariokeuze

---

## **Samenvatting raadsvoorstel**

Gemeente Barneveld wil de dorpen, wijken, buurten en buitengebied, leefbaar houden. Bomen spelen daarin een belangrijke rol; er zijn grote maatschappelijke opgaven. Er is bomenbeleid nodig om invulling te geven aan deze opgaven en te voldoen aan wetgeving en eigen beleidskaders. Bijgaand bomenbeleidsplan geeft hier invulling aan met een verantwoorde financiële onderbouwing. Door te kiezen voor scenario basis past het bomenbeleid bij de lijn zoals is ingezet bij het vaststellen van de omgevingsvisie.

---

Aan de raad,

## **Gevraagde beslissing:**

1. "Scenario Basis" vast te stellen als uitgangspunt en het bomenbeleidsplan op basis van dit scenario vast te stellen;
2. In te stemmen met het meerjarig incidenteel beschikbaar stellen van € 145.000 voor de jaren 2026, 2027 en 2028, en deze te dekken vanuit de reserve verantwoord groeien (zoals benoemd in de Kadernota 2026).

## **1. Inleiding**

In de gemeente Barneveld staan ruim 34.000 gemeentelijke bomen en een veelvoud aan bomen die in het beheer zijn van onze inwoners, bedrijven en andere beheerorganisaties. Deze bomen zijn van groot belang om de verschillende kernen, wijken, buurten en het buitengebied leefbaar te houden. Wij hebben daarin als gemeente een belangrijke maatschappelijke opgave. Bomen zijn niet alleen mooi, maar zorgen ook voor schaduw en verkoeling, leveren een bijdrage aan de waterhuishouding, verbeteren het ecologisch systeem, de biodiversiteit en de luchtkwaliteit. Daarnaast dragen bomen bij aan de gezondheid van onze inwoners. Samen met inwoners en organisaties wil de gemeente werken aan deze opgaven.

We hebben te maken met diverse maatschappelijke opgaven zoals een grote woningbouwopgave en verschillende andere uitdagingen zoals de netcongestie, klimaatverandering en stedelijke ontwikkeling. Het behoud van bomen staat hierdoor soms op gespannen voet met deze verschillende maatschappelijke opgaven en uitdagingen waar de gemeente Barneveld voor staat. Zo kan het bomenbestand onder druk komen te staan. Dit vraagt een zorgvuldige afweging.

In de recent vastgelegde omgevingsvisie staat; *"We hebben de ambitie het bomenbestand te behouden in de bestaande gebieden en de gemiddelde levensduur van de bomen te verlengen. De gemeente werkt uit welke maatregelen hiervoor nodig zijn."* Met dit bomenbeleidsplan geven we invulling aan dit voornemen.

Om het bestaande bomenbestand te behouden, te versterken, te vergroten en achteruitgang in de toekomst te voorkomen, is toekomstgericht beleid essentieel. Het Bomenbeleidsplan moet richting geven aan de toekomst van onze bomen en zorgen dat we een gezonde, groene en aantrekkelijke leefomgeving behouden voor huidige en toekomstige generaties.

Het plan van aanpak voor de totstandkoming van het bomenbeleidsplan is in juni 2024 ter kennisname aangeboden aan de gemeenteraad. Hierin is ook aangegeven dat het college de gemeenteraad een drietal ambitie scenario's zal aanbieden.

Er zijn drie scenario's uitgewerkt in het stuk in bijlage 1. Ieder scenario heeft een eigen ambitieniveau, inclusief financiële consequenties. Met dit raadsvoorstel leggen wij u scenario Basis voor als voorkeursscenario. Dit scenario is tevens uitgewerkt in het Bomenbeleidsplan zelf, in bijlage 2.

## **2. Beoogd effect**

Een gezond bomenbestand biedt natuurlijke oplossingen voor grote maatschappelijke opgaven, zoals het veranderende klimaat. Bomen zorgen voor verkoeling, bufferen vocht, nemen CO<sub>2</sub> op, leggen stikstof vast en dragen bij aan schone lucht. Bomen dragen bij aan het ecologisch systeem en biodiversiteit.

Bovendien hebben bomen een positief effect op de beleving en kwaliteit van de openbare ruimte en dragen bij aan de gezondheid en het welzijn van mensen.

## **3. Argumenten**

### *1.1. We voelen de gezamenlijke noodzaak om bomen te behouden en te beschermen.*

Gemeente Barneveld is een groene gemeente met een brede wens om bomen te behouden en te beschermen. Dit kwam bijvoorbeeld ook naar voren in het participatietraject. Bomen zijn noodzakelijk voor een leefbare omgeving en draagt daarmee tevens bij aan een belangrijke maatschappelijke opgave. We zijn ons bewust van het positieve effect dat bomen hebben op een gezonde leefomgeving.

Scenario Basis zet niet alleen in op het behouden van ons bomenbestand, maar beschermt en vergroot het ook. Wij willen daarin ook graag samenwerken met inwoners en organisaties om hen te enthousiasmeren en stimuleren bij te dragen aan deze maatschappelijke opgave. Dat doen wij op verschillende manieren o.a. informeren over nut en noodzaak, adviezen, stimuleringsregelingen zoals 'Dorpen in het groen'.

### *1.2 We borgen een veilige leefomgeving.*

Met het huidige boombeheer wordt nog niet succesvol invulling gegeven aan de wettelijke zorgplicht die geldt voor boomeigenaren. Met de eenmalige en structurele maatregelen uit scenario Basis voldoen we wel aan de zorgplicht, met planmatige controles en onderhoud. Dit moeten leiden tot beter en zoveel mogelijk te voorkomen dat er gevaarlijke situaties ontstaan.

### *1.3 We stellen heldere regels op voor inwoners en voor onszelf.*

Dit beleid biedt een kader voor heldere regels. Regels die zowel voor de inwoners en bedrijven in gemeente Barneveld gelden, maar ook voor de gemeente zelf. Daarin blijven wij wendbaar; er is afwegingsruimte om zorgvuldig afgewogen keuzes te maken. Het ontbreken van bomenbeleid tot nu toe heeft duidelijk gemaakt dat deze heldere regels gewenst en noodzakelijk zijn. Dit komt terug vanuit de interne organisatie zoals de bezwarencommissie en ook vanuit participatie. Deze wens om duidelijkheid wordt meegenomen in twee op te stellen uitvoeringsplannen; het beheerplan en in het afweegkader voor kapvergunningen.

Uit de Omgevingsvisie en het Klimaatadaptatieplan, maar ook uit diverse enquêtes bij inwoners, klinkt de noodzaak én wens om bomen te behouden waar mogelijk. Daar hoort goed beheer bij. Dat betekent dat we bomen niet zomaar kappen, maar zorgvuldig afwegen. Maar ook dat een zieke boom gekapt mag worden onder de voorwaarde dat er wat voor terug wordt geplant. De huidige APV biedt deze ruimte.

Het creëren van heldere regels past binnen de in de Omgevingsvisie ingezette koers van toekomstgericht en -bestendig wonen in een groene leefomgeving. Bij toekomstgericht wonen horen ook goede faciliteiten, waardoor het kan zijn dat bomen moeten wijken voor ander maatschappelijk belang. Het voorliggende bomenbeleidsplan biedt hier onverminderd de ruimte voor.

### *1.4 Het scenario geeft concrete invulling aan vastgesteld beleid.*

Met scenario Basis wordt succesvol invulling gegeven aan de beleidskaders die de gemeenteraad reeds heeft vastgesteld in onder andere de Omgevingsvisie en het Klimaatadaptatieplan.

Het Bomenbeleidsplan is een beleidsdocument voor de opgave 'Prettig wonen in vitale dorpen' uit de Omgevingsvisie. De raad bepaalt hiervoor de kaders en ambities voor de fysieke leefomgeving. Met het vaststellen van een scenario voor het bomenbeleid en het bomenbeleidsplan geven wij hier invulling aan. In de Omgevingsvisie wordt voorgesorteerd op een groene leefomgeving, met voldoende schaduwplekken en groene recreatiegebieden dichtbij. Dit wordt vertaald in het streven naar de 3-30-300 regel, die in bijlage 1 is toegelicht. In het bomenbeleidsplan wordt deze regel als uitgangspunt opgenomen. We weten dat bomen moeten kunnen groeien en houden een realistisch ontwikkelingsniveau. Daarom zetten we in eerste instantie in op 30% groenbedekking, waarbij we op termijn (voor 2075) 30% kroonbedekking willen realiseren.

In het Klimaatadaptatieplan wordt tot doel gesteld dat gemeente Barneveld in 2050 een klimaatadaptieve gemeente is. De ambities in scenario Basis sluiten hierop aan.

#### *1.5 De maatregelen zijn in lijn met Europese wetgeving.*

De Europese Natuurherstelwet stelt dat het aandeel groen vanaf 2024 niet meer mag afnemen en vanaf 2030 moet groeien. Middels een nationaal herstelplan wordt dit in 2026 vertaald naar regelgeving vanuit het rijk. Gemeente Barneveld zal hier komend jaar kennis van nemen. In het scenario Basis wordt op een gefaseerde maar strategische wijze ingezet op versterken van de huidige bomenlanen en het vergroten van het kroonoppervlak aan bomen.

#### *1.6 Het scenario geeft invulling aan motie 25-16.*

In maart 2025 is motie 25-16 aangenomen, met de toezegging "ook tussen de kernen beschutte fietsroutes te realiseren en dit bijvoorbeeld op te nemen in het landschapsbeleidsplan of het bomenbeleidsplan." In het scenario Basis wordt richting 2075 voorzien in 30% schaduw bij loop- en fietsroutes tussen de kernen. Hiermee wordt hitte tegengegaan, zodat inwoners en bezoekers zich ook op warme dagen prettig tussen de kernen kunnen verplaatsen.

#### *1.7 Na vaststelling van het bomenbeleidsplan kan het college een afweegkader vaststellen voor kapvergunningaanvragen.*

Dit beleidsplan krijgt een vervolg in de vorm van een afweegkader voor vergunningaanvragen. Dit geeft heldere regels op het gebied van vergunningverlening en handhaving voor inwoners, ondernemers en de gemeente zelf. Het afweegkader voorziet in een zorgvuldige afweging tussen de verschillende maatschappelijke opgaven.

Dit afweegkader heeft een samenhang met intensievere handhaving, waarvoor voor 3 jaar incidenteel budget is opgenomen. Zie ook financiën 5.2 en kanttkening 1.3.

#### *1.8 Het scenario Basis biedt een duidelijk kader voor verdere uitwerking tot een beheerplan.*

Met het vaststellen van het bomenbeleidsplan op basis van scenario Basis worden de ambities en financiële kaders bepaald. Op basis van het beleid moet een uitvoeringsplan worden opgesteld, in de vorm van een boombeheerplan. In dit plan wordt een pakket met maatregelen en financiële consequenties uitgewerkt die invulling geven aan de doelstellingen uit het beleidsplan. Onderdelen als onderhoud, aanplant en samenwerking worden komen hierbij aan bod.

#### *2.1 We voeren verantwoord financieel beleid.*

Er worden geen aanvullende investeringen gevraagd bovenop de projecten die in het MIP zijn opgenomen en middels de programmabegroting worden goedgekeurd. Wel is er extra incidenteel budget nodig waarvoor wij in dit raadsvoorstel een besluit vragen. Het is nodig om achterstanden weg te werken en voor geïntensieerde handhaving. Hiermee voeren we verantwoord financieel beleid, in lijn met de opgaven die de gemeente heeft en met de keuzes die eerder gemaakt zijn voor het investeringsplafond.

#### *2.2 Na 3 jaar evalueren we het bomenbeheerplan.*

Het exploitatiebudget wordt voor 3 jaar aangevraagd. Na deze incidentele periode zullen er structurele kosten blijven, die nu nog niet inzichtelijk zijn. Daarom evalueren we het bomenbeheerplan om te bepalen welk budget nodig is voor een verdere succesvolle uitvoering van het vastgestelde bomenbeleidsplan. Het betreft hier dus een evaluatie van de uitvoering en van het benodigde budget, niet van het vastgestelde beleid. De resultaten van de evaluatie worden gedeeld met de gemeenteraad.

## 4. Kanttekeningen

### *1.1 Wensen uit het participatietraject tonen raakvlakken met scenario Optimaal.*

De wensen uit het participatietraject met inwoners en andere beheerorganisaties kwamen op punten dicht bij de buurt van scenario Optimaal. Vooral de snelheid waarmee de maatregelen uitgevoerd worden, sluit aan bij scenario Optimaal. Met scenario Optimaal wordt ingezet om binnen 50 jaar 30% kroonbedekking te bereiken. De voorgestelde maatregelen zelf komen wel grotendeels overeen met het scenario Basis. Denk hierbij aan heldere regels, vergroening van wijken en herplantplicht. Het tijdsbestek dat in scenario Basis is opgenomen past al met al op dit moment beter bij de andere maatschappelijke opgaven die gemeente Barneveld heeft en waar ook inzet en ruimte voor nodig is.

### *1.2 Zorgplicht wordt ook met scenario Sober geborgd.*

In het scenario Sober wordt allereerst ingezet op het op orde krijgen van de veiligheid van bomen. Er wordt met dit scenario ook voorzien in een beheer dat voldoet aan de wettelijke zorgplicht. Op de lange termijn verwachten we echter met scenario Sober een achteruitgang in het bomenbestand. Daardoor zullen we op termijn niet voldoen aan de Europese natuurherstelwet.

### *1.3 Handhaving op vergunningen en herplant is niet in het uitvoeringsprogramma van ODDV opgenomen voor 2026 en verder.*

In het uitvoeringsprogramma van Omgevingsdienst De Vallei (ODDV) is in 2026 en verder geen capaciteit opgenomen voor het handhaven van vergunningen en herplant voor bomen. In 2024 heeft handhaving op groen wel een hogere prioriteit gekregen. Vanwege bezuinigingen is voor 2026 echter geen capaciteit voorzien. In het incidentele exploitatiebudget voor '26, '27 en '28 is daarom jaarlijks €35.000 opgenomen om de capaciteit te dekken. De hoogte van dit bedrag is met de ODDV afgestemd. In de evaluatie wordt meegenomen of dit voldoende is om aan de opgaven te voldoen. Na het vaststellen van het bomenbeleidsplan gaan we in gesprek met ODDV om handhaving op het gebied van bomen in de gemeente Barneveld in het uitvoeringsprogramma op te nemen.

### *1.4 We evalueren of de huidige APV voldoende handvatten biedt om succesvol invulling te geven aan onze ambities om bomen te beschermen.*

Met het bomenbeleidsplan zetten we in op heldere kaders voor kapvergunningen, inclusief intensievere handhaving. Dit krijgt zijn vertaling in het op te stellen afweegkader (zie ook vervolg). Dit biedt een verandering in toetsingskader voor kapvergunningsaanvragen. We voorzien op dit moment geen aanpassing in de huidige APV aangezien daar, mede in relatie tot het bomenbeleidsplan, voldoende mogelijkheden zijn te besluiten over kapvergunningsaanvragen en de handhaving op verleende vergunningen. Wel willen wij eind 2026 evalueren of deze huidige APV in relatie tot het nieuwe beleidsplan voldoende handvatten biedt op het gebied van vergunningverlening en handhaving. Op basis van deze evaluatie bieden wij de raad eventueel een wijzigingsvoorstel aan voor de APV, mee te nemen in de reguliere aanpassingsronde van de APV.

### *2.1 Er is aanvullend incidenteel exploitatiebudget nodig.*

Het scenario Basis vraagt een aanvullend incidenteel exploitatiebudget van € 145.000. Dit wordt met name aangewend om een achterstand in onderhoud in te halen, iets dat ook in de andere scenario's nodig is om aan de wettelijke zorgplicht te voldoen. Een beperkt aanvullend budget zal mogelijk structureel benodigd blijven. Hiervoor is een evaluatie opgenomen, zie ook argument 2.2.

## 5. Financiën

### *Investerings en exploitatie*

De financiële gevolgen voortvloeiend uit de scenariokeuze voor het Bomenbeleidsplan, bestaan uit lasten ten behoeve van de exploitatie als ook lasten voortvloeiend uit afschrijvingen (investeringen). Daarnaast is er sprake van incidentele lasten (exploitatie) en van structurele lasten. Voor een deel van de lasten is reeds dekking in de bestaande begroting.

### *Periode*

Voor de investeringen in de periode 2026 t/m 2028, genoemd in de scenariokeuze voor het Bomenbeleidsplan, is reeds dekking in de bestaande programmabegroting. Deze investeringen maken deel

uit van het vastgestelde MIP (totaal lasten vanaf 2029: €225.000). Om uitvoer te geven aan het beleidsplan is daarnaast aanvullend incidenteel budget benodigd. Dit betreft budget ten behoeve van de exploitatie. Het benodigd budget bedraagt € 145.000 per jaar voor een periode van 3 jaar. Na deze incidentele periode zullen er structurele kosten blijven, die nu nog niet inzichtelijk zijn. Daarom vindt na 3 jaar een evaluatie plaats om te bepalen of het huidige structurele exploitatiebudget volstaat voor het beheer van het bomenbestand. Investerings na de periode 2028 worden via het MIP aan de raad voorgelegd.

#### *Verantwoording*

In de kadernota 2026 wordt op pagina 5 & 17 (onder E) de reserve verantwoord groeien genoemd. In de Kadernota 2025-2028 zijn de investeringen en beleidsimpulsen in het kader van Verantwoord groeien nader benoemd: *“In deze Kadernota 2026-2029 doen wij u het voorstel om alvast een deel van de middelen in het kader van verantwoord groeien in te zetten. Enerzijds ten behoeve van het meerjarig dekken van de extra kosten als gevolg van de door de raad vastgestelde IHP Onderwijshuisvesting. Anderzijds in het kader van de beleidsimpulsen met betrekking tot de Uitvoeringsagenda Cultuurvisie en het Programma Bestaanszekerheid. Verdere voorstellen (o.a. het Bomenbeleidsplan, Landschapsplan) met betrekking tot de inzet van de middelen in het kader van verantwoorde groei volgen op een later moment.”*

#### *Totaal financiën*

- 1) Het totaal aan investeringen vanuit scenario Basis zorgt voor een structurele kostenpost van € 225.000. Dit betreft het totaal aan afschrijvingslasten en maken vanaf 2029 onderdeel uit van de begroting. Dit is vanaf 2029 omdat de afschrijvingslasten altijd een jaar na laatste uitvoer opgenomen worden. Voor deze € 225.000 is reeds dekking in de begroting omdat de investeringen benoemd in dit plan al zijn vastgesteld in het MIP. In dit voorstel is dit zodoende dan ook geen besispunt.
- 2) Hiernaast is voor 2026 en 2027 en 2028 € 145.000 per jaar nodig. Dit budget is grotendeels benodigd om achterstanden weg te werken. Daarnaast is in dit bedrag € 35.000 opgenomen als bijdrage voor geïntensiveerde handhaving. Het voorstel is om voor het totaal van € 145.000 de reserve Verantwoord Groeien aan te wenden.

## **6. Participatie en communicatie**

### *a) Participatie*

Het bomenbeleid raakt inwoners en ondernemers in de gemeente. Daarom is een participatietraject gevolgd volgens trede 3 van de participatieladder.

Er zijn inputsessies gehouden met inwoners. Er is een enquête gehouden onder het inwonerpanel en andere belangstellenden om inzicht te krijgen in de beleving van bomen in de gemeente en de bereidheid om maatregelen te nemen.

Er zijn gesprekken met stakeholders gevoerd (woningstichting, waterschap, natuur beherende instanties) over de invulling van bomenbeleid voor hun opgaven.

De raad is op informele wijze geïnformeerd over de lokale gevolgen van het huidige bomenbeleid tijdens een rondgang op 18 juni 2025 en tijdens een informaticarrousel eerder op 2 oktober 2024.

### *b) Communicatie*

Na vaststelling van het bomenbeleidsplan en scenariokeuze door het college, wordt een persbericht verstuurd.

## 7. Vervolgstappen

- Op basis van het vastgestelde scenario wordt als uitvoeringsplan een beheerplan opgesteld. Dit wordt door het college vastgesteld in kwartaal 1 van 2026 en ter kennisname aangeboden aan de gemeenteraad.
- Op basis van het bomenbeleidsplan wordt als uitvoeringsplan een afweegkader voor kapaanvragen opgesteld. Dit wordt door het college vastgesteld in kwartaal 1 van 2026 en ter kennisname aangeboden aan de gemeenteraad.
- Eind 2026 volgt een evaluatie van de werking van de huidige APV in relatie tot het nieuwe beleidsplan, met als doel vast te stellen of het voldoende handvatten biedt op het gebied van vergunningverlening en handhaving.
- Begin 2028 vindt een evaluatie plaats van het bomenbeheerplan, om te bepalen welk budget vanaf 2029 nodig is voor een verdere succesvolle uitvoering van het vastgestelde bomenbeleidsplan.

## 8. Bijlagen

Bijlage 1. Bomenbeleidsplan: Scenariokeuze februari 2026

Bijlage 2. Bomenbeleidsplan

Bijlage 3. Bijlagenboek Bomenbeleidsplan

Burgemeester en wethouders van Barneveld,  
de secretaris, de burgemeester,  
W. Wieringa J. van der Tak